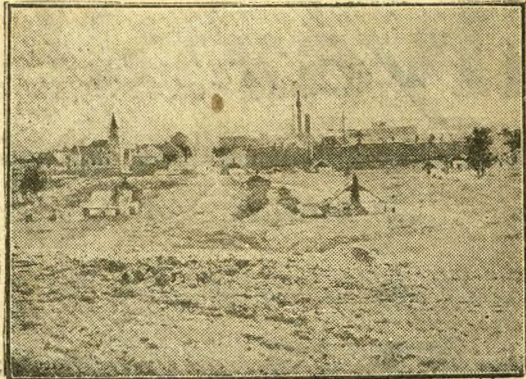

Mi akadályozza Kőbánya fejlődését.

Óriási téglabányák, haláltavak és sörgyári területek szakítják meg az utcákat.

A főváros terjeszkedésre egyedül alkalmas része a X. közigazgatási kerület, Kőbánya területe. Minden más kerületben erősen körülhatárolt a terjeszkedési lehetőség. Kőbányán óriási területek állanak rendelkezésre építkezési céljaira. Ott van az óhegy és újhegy többszáz hold területe. Ezek ma még szántóföldek, részben állami, részben városi tulajdonban és tekintélyes részben a sör- és téglagyárak birtokában. Habár az elnevezésük hegy, azonban szép egyenes, sík területen fekszenek, kitűnő egészséges levegővel, mert jóval magasabban fekszenek, mint a város belterülete. Ott van még a régi lovassági gyakorlóter, továbbá a szállások környéke, amelyek szintén néhány száz holdnyi területen fekszenek. És mégis, eme nagy lehetőségek ellenére Kőbányán alig van építkezés. Részben a hitelviszonyok mostohasága, részben a telkeknek

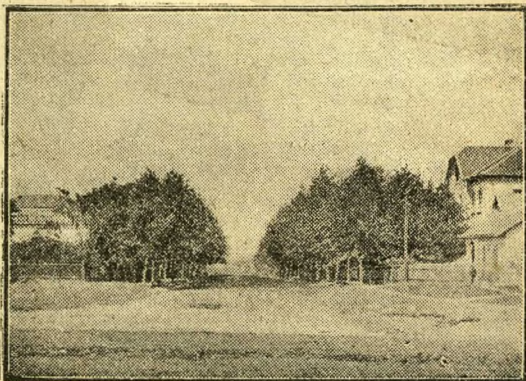

1.

állami és városi tulajdona, másrészt a parcelálás alá kerülő néhány telkeknek horribilis árai okozzák az építkezések pangását. A telkek drágítását pedig nem is annyira a magánvállalkozás, hanem a *Közszégi Takarékpénztár által történt parcelálás idézte elő*. Mielőtt a Közszégi Takarékpénztár parcelálta, még nagyon szép fekvésű telkeket lehetett kapni 28-30 pengőért. A Közszégi Takarékpénztár drágán megvásárolta a Cserkész-utcai téglagyár területét, azt parcelálta és a telkek négyszögölét 70-110 pengő árban adja el, illetve csak szeretné eladni. Ezek a horribilis telkekárak a magánspekuláció malmára hajtották a vizet és a telkek árak fölfelé szöktek, hogy ne szegyenkezzenek a Közszégi Takarékpénztár árai előtt. Kőbánya lakossága töprenghet azon, hogy a Közszégi Takarékpénztárnak ez-e a hivatása: parcelálást végrehajtani és a telkekárakat fölszökeltetni, soha nem álmodott magasságba.

A téglagyárak kiaknázott bányái

ugyanancsak megakasztják a fejlődés lehetőségét. Óriási területeken ásitának ezek a hatalmas mély gödrök. A téglagyárak annak idején az agyagot bányászták ki ezekből és arannyá változtatták azt, a téglagyári asszonyok, fejletlen gyermekek és munkások véreinek és verejtékének hozzáadásával. Amikor már nem volt több agyag, akkor otthagyták ezeket a 15-20 méter mély gödröket. Törje a fejét a főváros, ahogy mivel és mikor hordatja tele

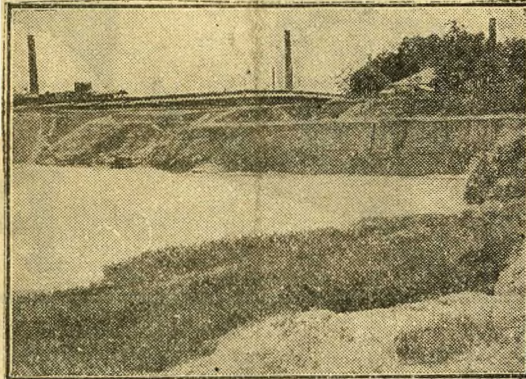

törmelékkel. Évtizedek óta hordják ezeket a hatalmas gödrökbe a hulladékot, de alig lát-szik meg egyikén-másikán, hogy a feltöltés folyik. Csak a büzről lehet megtudni, hogy ide hordják a város piszkát. Ezek a gödrök két-három részre szakítanak olyan utcákat, amelyek teljesen beépültek lakóházakkal az idők folyamán. És nem lehet az utca alsó- vagy középrészéből eljutni az utca másik részébe. Kocsival egyáltalában nem, gyalog pedig kerülővel, nyaktörő utakon és gödrökön keresztül. Ilyen hatalmas és mély gödrök vannak többek közt a Gyömrői-uton és Újhegyi-uton, Szilávy-utca és Harmat-utca közti területen,

továbbá Óhegyi-utca és Harmat-utca közötti területen. Ez utóbbi az Apaffy-utcát szakítja kétfelé. Az Apaffy-utca alsó részében van a lámpagyár, többszáz munkással, továbbá lakóházakkal sűrűn beépítve.

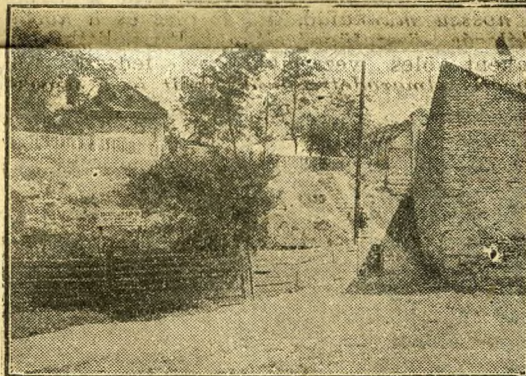
Képek.

Az utca egyik része pedig szép terebélyes fákkal beültetve, villasor, ahol jobbmódu sörgyári tisztviselők és igazgatók laknak. (1. sz. kép.) A két utcarészt elválasztja az égő személtel és egyéb hulladékkal telt gödör. Mintha csak óvna, hogy az alsórészen lakó prolikakó

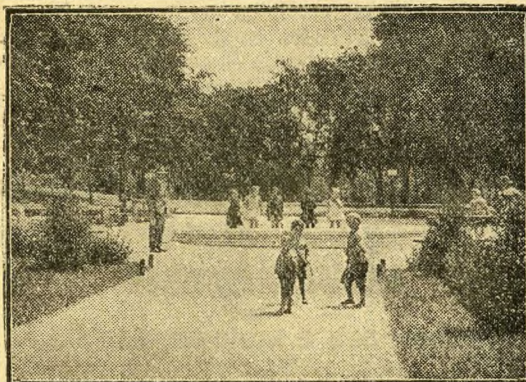

ne korzózhasanak a terebélyes fákkal ellátott felső utcarészen. A baj azonban ott van, hogy a munkások nagy része a Maglódi-uti gyárakban dolgozik és esőben, sárban, télen pedig térdigérő hóban kénytelenek keresztül-törni ezen a mintegy félkilométer hosszú gödörön, hogy munkahelyeikre jussanak. Egyébként csak nagy kerülő uton juthatnának oda. (2. sz. kép.)

De vannak olyan elhagyott téglagyári bányák is, amelyeknek feltöltését meg sem kezd-

ték. Ezekben a talaj- és esővíz folytán óriási tavak, úgynevezett haláltavak keletkeztek. Az Újhegyi-uti Guttmann-féle téglagyár területén van két ilyen tó. Mélységük helyenként 10-12 méter. A fenekére egyenlőtlen és félméteres vízből egy lépésre már 10 méterre süllyednek le azok a szerencsétlen fürdőzők, akik nyáron át ki akarják használni a haláltavak nyújtotta üdítő fürdőt. A környékbeli gyárak munkásai és a szegényebb lakosság itt fürdik esztendőnként, a fürdési idényben. És minden évben elmerülnek néhányan a feneketlen haláltó mélységében. Ebben az esztendőben is volt halálos

5.

áldozat. A városházán még mindig nem látják elérkezettnek az időt arra, hogy olcsó népfürdőt építsenek Kőbánya szegény lakossága részére. Az ígéretet már kiharcolta a szocialdemokrata közszégi frakció a népfürdő megépítésére, de ennek tételét törölték a költségvetésből, mert hát elment egyébre a pénz. (3. sz. kép.)

A sörgyárak

A téglagyárakon kívül a sörgyárak akadályozzák meg leginkább Kőbánya fejlődését. A sörgyárak birtokában vannak az óhegy tekintélyes részei, amelyeket kilométernyi hosszúságú pincék aknáznak alá. Ezek a sörgyári területek kergazdasági célokra vannak használatban, holott rendkívül alkalmasak lennének munkásházak építésére. Így, ahogy vannak, akadályozzák több kiépült utcának a további fejlődését, mert ezeket az utcákat kettészelik és nem lehet rajtuk keresztül közlekedni. Ilyenek többek között a Maglódi-utról kiinduló és Maglódi-utig folytatódó: Ihász-utca, Marga-utca, Szilávy-utca, Alkér-utca, Kada-utca és Neszlői-utca. Ezek legnagyobb részét a sörgyárak szakítják meg és nem lehet kijutni ezeken keresztül a Maglódi-utra. Esetleg villamcsón igen, a fél városrészt megkerülve. De vannak olyan utcák is Kőbányán, amelyek a sörgyárak, hajdani nagy borkereskedők immár elhagyott pinceudvarain keresztül folytatódhatnak tovább. Ilyen utcák között a Kisbánya-utca. A mélységben a sziklába vágott pincék között vezet az utca és folytatódik a lépcsőn, amelyen fölfelé haladva látunk két piacról jövő munkásasszonyt. (4. számú kép.)

Amikor befejezzük utunkat a szomorú sikátorok és erődítményszerű sziklaudvarokon, sör- és borpinceudvarokon keresztül, amelyekben nyomoruságos, lezúllott viskókban proletáreszaladók húzódnak meg a világtól elvonulva és a világtól elfeledve, egyszerre félkilométer hosszú kőfal mellett vezet el utunk. A régi, omladékos kőfal kapujához érünk az Előd-utcában és azon betekintve, egy vadregényesnek mondható parkot látunk, amelyben százados fák között gyermekek játszadoznak. Az úgynevezett Rottenbiller-kert áll előttünk. (5. sz. kép.)

Néhány év előtt még egyik fővárosi tisztviselő bérelte potom bérösszegért a fővárostól és kertészetet ültetett benne. A közszégi frakciónk szívós és kiméretlen harca árán sikerült a parkot a közönség számára visszaszerezni. Egyik legszebb parkja a főváros pesti részének. A főváros kertészete valóban szép munkát végzett, amikor a kergazdasági célra használt területet átvarázsolta szemet és lelket gyönyörködtető szép parkká. Ma a kőbányai proletárgyermekek játszadoznak a kis dombtetőkön létesített játszótéren, az aranyos sugárban, amelynek fényzőne eltakarja előttünk a közeli sikátorokban levő nyomortanyák szegénységét. (F. D. J. J. J.)

A kiscgazdapárt volt igazgatójának működéséből.

A rágalmozással vádolt hírlapírót fölmentették.

Berényi Sándor hírlapíró a múlt esztendőben egyik délutáni lapban Ráth Sándornak, a kiscgazdapárt volt igazgatójának különböző ügyeivel foglalkozott. A hírlapíró megírta, hogy Ráth megverte a felesége nagynénjét és a kiscgazdapárt igazgatói állásából nem épen épületes dolgai miatt kellett távoznia. A cikk szerint Ráth egyik szálloda vezetésétől pénzt fogadott el és a szállóban ingyen lakott, mert megígérte, hogy a kiscgazdapárt ott fogja rendezni a vacsoráit. A cikk miatt Ráth rágalmozási pört indított a hírlapíró ellen és az ügyet szombaton tárgyalta a Schadt-tanács. Tanuképen kihallgatták a kiscgazdapárt több tagját, akik azt vallották, hogy a kiscgazdapártban annak idején elrendelt vizsgálat során olyan dolgokat állapítottak meg Ráthról, amik miatt azonnal távoznia kellett állásából. A verekedésekre vonatkozóan is terhelő vallomást tettek a tanuk Ráth ellen, aki kijelentette, hogy csak zárt tárgyaláson hajlandó nyilatkozni. A törvényszék nem rendelte el a zárt tárgyalást, Berényi hírlapírót pedig fölmentette a rágalmozás vádjára alól azzal az indokkal, hogy igazat írt.

Tömegesen hagyják ott az állásukat a görög katonatisztek.

A hadügyminiszter szerint az antimilitarista propaganda okozza a kilépéseket.

(Athén, október 26.) A görög hadseregéből néhány nap óta tömegesen lépnek ki a tisztek. A lapok jelentése szerint az elmúlt négy hét alatt 513 tényleges katonatiszt mondott le rangjáról. A lemondásoknak határozottan tüntetés jellegű van és a hadügyminiszter éppen ezért külön rendeletet adott ki, amelyben erőlyes rendelkezésekkel fenyegetőzik a hadsereg tisztikarában észlelhető „destrucióval” szemben. A hadügyminiszter szerint a tisztek tömeges kilépését az antimilitarista propaganda és a katonatiszti hivatás egyre csökkenő tekintélye okozza. A kormány minden intézkedést meg fog tenni, mondja a rendelet, hogy megtartsa a tisztikar erkölcsét és megakadályozza a hadsereg teljes elzüllesztését.